

Rättsavdelningen
Enheten för hälso- och sjukvårdsjuridik
Emmelie Pettersén Ugglå
Emmelie.pettersen-uggla@socialstyrelsen.se

s.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över Socialdepartementets promemoria Vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter, smittskyddsåtgärder i långväga kollektivtrafik och förlängning av begränsnings- och serverings- förfordningarna

Socialdepartementets dnr: S2021/07875

Sammanfattning

Socialstyrelsens yttrande är begränsat till myndighetens verksamhetsområde.

Socialstyrelsen ställer sig positiv till utvidgningen av begreppet medicinska skäl samt den föreslagna definitionen av begreppet. Socialstyrelsen bedömer dock att de tänkta intygen om att en person av medicinska skäl inte bör vaccinera sig kan leda både till en ökad mängd urkundsförfalskningar och till ett ökat tryck på vården. Det ökade trycket på vården bör i viss mån kunna undvikas genom att Folkhälsomyndigheten, Fohm, namnger intygen i sina föreskrifter. Socialstyrelsen förespråkar dock i första hand en digital lösning för att avlasta vården samt för att stävja eventuella förfalskningar.

Särskilt om vissa förslag

Avsnitt 3.3.3. Kontroller ska ske vid inpassage eller senast i samband med biljettkontroll

Socialstyrelsen ser positivt på den föreslagna definitionen av medicinska skäl i promemorians avsnitt 3.3.2.

I avsaknaden av digitala intyg ser dock Socialstyrelsen en risk för två typer av falska intyg.

I det ena fallet kan enskilda skriva ut egna intyg och uppvisa dessa vid inpassage. Verksamheten som ska kontrollera intygen saknar möjlighet att göra detta på annat sätt än att möjligtvis kontrollringa, något som knappast är rimligt vid köbildning och inte heller önskvärt om förfalskaren t.ex. använder sig av faktiska telefonnummer som leder till vårdgivare.

I det andra fallet uppsöker den enskilde en vårdgivare och begär ett intyg om att hen har medicinska skäl att inte vaccinera sig. Eftersom intyget är oreglerat behöver inte vårdgivaren ange att det är ett intyg enligt en viss förordning och därför inte heller hålla sig till de medicinska skäl som anges i de aktuella förordningarna. Det kan finnas en uppsjö av medicinska skäl att inte vaccinera sig som exempelvis en pågående förkylning eller panikångest. Vården är inte skyldig att efterfråga vad den enskilde ska använda intyget till och torde inte heller vara förhindrade att skriva ut intyg om medicinska skäl att inte vaccinera sig i andra fall än de som anges i förordningen eftersom sådana intyg kan behövas i andra sammanhang.

Båda typerna av falska intyg är förstås bekymmersamma. Det kan finnas en risk att vaccinationsoviljan hos vissa individer ökar benägenheten att bryta mot reglerna eftersom man anser att dessa begränsar de egna rättigheterna på ett oproportionerligt sätt. Risken för urkundsförfalskning kan därför vara högre än vad som normalt sett gäller för intyg. Om denna typ av förfalskningar sprider sig riskerar det bl.a. att leda till att allmänheten som besöker verksamheterna invaggas i en falsk trygghet och att trycket på vården återigen ökar.

Den andra typen av falska intyg riskerar inte bara att leda till ovanstående utan även till att trycket mot hälso- och sjukvården ökar. Det här torde dock kunna lösas genom att Fohm i sina föreskrifter namnger intygen. På så vis måste den enskilde begära t.ex. ett intyg enligt andra stycket 8 kap. 3 § andra stycket förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det innebär i sin tur att hälso- och sjukvården måste beakta de skäl som anges i förordningen när intyget utfärdas. Hälso- och sjukvården kan även i detta fall informera enskilda redan vid den första kontakten om att den typ av intyg som den enskilde efterfrågar enbart utfärdas i de fall som anges i de aktuella förordningarna.

Socialstyrelsen vill dock betona vikten av att en digital lösning införs. Förslagsvis underrättar hälso- och sjukvården E-hälsomyndigheten i samband med att den enskilde begär det på samma sätt som vid tillfrisknandebevis. D.v.s. en läkares bedömning av om en enskild av medicinska skäl inte bör vaccinera sig vidarebefordras till E-hälsomyndigheten och vården slipper kostnader för att adaptera nya intyg. En digital lösning skulle även stävja eventuellt fusk med vaccinationsbevisen och göra det lättare för verksamheterna som enligt förordningarna ska förvissa sig om att den enskilde uppfyller kraven för inpassage.

Beslut om detta yttrande har fattats av tillförordnade avdelningschefen Pär Ödman. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Emil Bergschöld deltagit. Juristen Emmelie Pettersén Ugglar har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Pär Ödman